

leži na srcu kolikor možno intezivnejši odgoj našega naroda. (Tako je! Pritrjevanje!)

Misleč tedaj sigurno, da tudi moj protivnik želi na vsak način, naj se z nerazdeljenim časom pouka ne dirne v vzgojni uspeh naše d'našnje šole, hočem mu takoj, odpomoči z načinom, kako bi to moglo biti. Ako hočemo, da nadomestimo izgubo učnih ur, tedaj podaljšamo obisk šole na šest let, in to je povsem lahko, samo treba, da nastavimo še eno petino vsega današnjega učiteljstva, t. j. 500 novih učiteljskih oseb. Seveda bi to stalo naš siromašni deželni proračun prilično milijon kron, a takih milijonov je pri nas Hrvatih nekako malo, a najmanj bi tako vsoto žrtvoval narod edino zato, da si s tem pridobi poldnevni pouk.

A ker že govorimo o pomnožitvi učiteljskih oseb, tedaj mi dobrotljivo dopustite, da vam pokličem v spomin prekrasni in jako karakteristični govor predstojnika našege nauka g. A. Pavića v minuli saborski debati, kjer pravi, da je pri nas 322.274 šoloobveznih otrok, od katerih pa hodi v šolo 63,83%, a 36,17%, t. j. čez stotisoč naše bedne dečice, še čaka na blago luč ljudske prosvete. A da se tudi ti otroci ušolajo, treba po mišljenju g. predstojniku nauka še 1771 novih učiteljskih oseb, pri čem bi narastel broj učiteljev na 4028 in še više. Vzemimo k temu še mojo petino za šesto šolsko leto, t. j. 805 učiteljev, tedaj bi potrebovali ravno 4833 učiteljskih oseb, a mi jih na žalost imamo danes samo 2457, pa so nam tudi te učiteljske osebe v bednem materialnem položaju in jadikujejo za kruhom, in to s popolnim pravom, kakor to vsak priznava in so to tudi odločno pripoznali v poslednjem saborskem zasedanju. (Tako je!)

(Dalje.)

Društveni vestnik.

Štajersko.

Učiteljskega društva za ptujski okraj p. n. člani in članice se vljudno opozarjajo na zborovanje v četrtek dne 1. decembra 1904. ob pol 11. uri v šoli ptujske okolice. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Došli dopisi. 3. Vplačevanje letnine. 4. Iz šolske prakse raznih učnih predmetov, govori J. Kaukler. 5. Nasveti. Odbor.

Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu zboruje dne 1. dec. t. l. v ormoški slovenski šoli. Začetek ob 10. uri predpoldne. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Blagajnikovo poročilo o dohodkih in stroških učit. koncerta. 4. Podavanje. 5. Nasveti in predlogi. — Opomba k točki 3: Da se more račun skleniti in čisti dohodek določiti, se prosijo vsi oni cenjeni tovariši in vse one cenjene tovarišice, ki so imeli o priliki pevskih vaj kake stroške in jih žele dobiti povrnjene, da naznanijo to blagajniku g. Rajšpu pismeno ali na dan zborovanja ustmeno. Odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo takoj po odkritju Šumljakovega nadgrobnega spomenika*) v gotoveljski šoli. G. predsednik A. Gradišnik se še enkrat spomni žalostnega poviada, ki nas je privedel v Gotovlje, ter pozdravi navzoče, zlasti pa goste gospo Kačevo, tovariša Kramerja z Vranskega in g. Fr. Jošta, revizorja »Posojilnice« iz Celja. Z veseljem konstatuje, da se je število naših društvenikov zopet pomnožilo za štiri vrle društvenike, ki so: gospa Tilka Brinarjeva, gđc. Kalšek, g. Brinar Franc — vsi trije v Gotovljah, in g. Žager iz Celja. Vsi so bili z navdušenjem pozdravljeni. V imenu Gotovljanov pozdravi tovariš Brinar udeležence ter omeni, da si štejejo v veliko čast, sprejeti vrle slovenske bojavnike na domačih tleh. —

O »Zavezinem« zborovanju se ni poročalo, ker so se itak čitala tozadevna obširna poročila v »Zavezinih« in drugih listih. O Šumljakovem spomeniku se omeni, da je istega izdelal naš narodni kamnoseški mojster Čamerik v Celju za ceno 200 K v občo zadovoljnost in razmeroma jako poceni, zakar mu bodi izrečena presrečna zahvala; tudi tov. Petriček kot varuh Šumljakovega sinčka se prav presrečno zahvaljuje vsem onim, ki so pripomogli k temu, da se je rajnemu tov. postavil časten spomenik.

Glede odprave III. plač. razreda omeni g. predsednik, da se je poklonilo celjsko učiteljstvo deželnemu poslancu dr. Hrašovcu, ter dokazalo, da so bili napadi nekega tovariša v »Domovini« na »Zavezo« spodnještajerskih učiteljev in učiteljic neosnovani.

Naravnost ogorčeni so bili društveniki zaradi napada poslanca dr. Linka, ki se je predrznil izustiti trditev, da doseže slovensko učiteljstvo »minderwärtige Erfolge.« So-glasno se je sklenilo, da se okrcja in ožigosa njegova trditev na primeren način v obliki resolucije, ki jo pošlje naša »Zaveza« »Bundovemu« glasilu in drugim slovenskim časopisom. Rešilo se je še več, deloma prav perečih šolskih zadev, kakor način novodobnega risanja, o hitrejši obravnavi šolskih zamud, o postopanju napram renitentnim staršem itd.

Po zborovanju smo se zbrali pri gosp. Malgaju, ki nam je postregel z izborno kuhinjo in izvrstno kapljico. Med krepkimi napitnicami in milodonečimi zvoki slovenske pesmi so nam minule bliskoma ure in le prehitro smo se morali posloviti ter raziti z iskreno željo, da se vidimo gotovo dne 8. grudna t. l. v Celju.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 3. listopada v mariborski okoliški šoli. Število udeležencev je bilo takrat, žalibog, precej skromno. Pogrešali smo marsikoga, ki je bil sicer vesten obiskovalec naših zborovanj. Kako lepo in častno bi bilo za nas, ko bi se zbralo vse slovensko učiteljstvo mariborskega okraja okolo našega stanovskega ognjišča, stanovske organizacije ter nastopalo in delovalo složno v prid našemu stanu in šolil v združitvi je moč!

Tekom minulega poletja ima zabeležiti naše društvo nekatere izpremembe. Umril je dne 16. maja g. Fr. Šijanec, nadučitelj pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Rajni je bil dolgoleten član društva in marljiv obiskovalec naših zborovanj. Preminil je mož plemenitega značaja, vobče priljubljen in od vseh spoštovan, kar je najbolje pokazal njegov sijajen pogreb. Blag mu spomin! Lahka mu zemljica! — Izstopil je iz našega društva g. Peter Pavlin, preselivši se kot nadučitelj k Sv. Jurju v Slov. gor. — Ta dan pa smo se z iskreno radostjo spominjali tudi staroste učiteljstva našega okraja, častnega člana našega društva, g. ravnatelja M. Nerata, ki obhaja letos štiridesetletnico svojega službovanja. Štirideset let plodonosnega delovanja na polju narodne prosvete! To je v našem težavnem, toliko požrtvovalnosti zahtevajočem stanu redek dogodek. S toliko večjim zadoščenjem lahko zre jubilent nazaj v svojo preteklost, zakaj seme, ki ga je sejal s trudom in naporom, je obrodilo stoteri sad. Za svoje štiridesetletno uspešno delovanje je dobil častno kolajno; naše društvo pa je sklenilo, da mu pošlje — ker je bil zadržan priti k zborovanju — po g. načelniku iskrene čestitke. Še na mnoga leta!*)

Med dopisi omenim dopis »Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta v Ljubljani«, s katerim vabi vodstvo tega zavoda naše društvo k pristopu. Uvažuje blagi namen omenjenega zavoda, je sklenilo društvo, da pristopi z enim deležem. Pozneje, ko se bodo blagajniške razmere nekoliko izboljšale, vzame tudi več deležev.

O 16. glavni skupščini »Zaveze« v Postojni je poročal g. Matija Lichtenwallner. Ker je o tem zborovanju prinesel »Učit. Tov.« obširno poročilo, zato se je omejil g. poročevalec samo na najvažnejše točke. Posebno je poudarjal, naj po močeh podpiramo »Učiteljski konvikt«. Prinesel je s seboj dve kolekti poštnih znamk, izmed katerih se je ena med zborovanjem skoro napolnila. Pri tej priložnosti je izrekel g. Lasbacher željo, naj bi se delovalo na to, da prispevajo za

*) Glej naš dopis v zadnji številki!

*) Tej želji se pridružujemo tudi mi!

»Učiteljski konvikt« potom kolekt tudi druge osebe, ki niso učitelji. Se je z odobravanjem vzelo na znanje.

Nato je poročal načelnik, g. Avg. Požegar, o odborovi seji štajerskega »Lehrerbunda«, ki se je vršila 15. kimavca v Gradcu. Iz njegovega poročila povzamemo sledeče: G. Schreithofer kot upravnik Franc-Jozefove ustanove je izjavil, da se zaradi neugodnega denarnega stanja ni moglo vsem prošnjam ugoditi; naznanil pa je obenem veselo vest, da je neka učiteljica testirala okolo 3000 K. Odbornika gg. Požegar in Slanc sta predlagala, naj se vodstvo te ustanove ozira tudi na Spodnje Štajersko. — Načelnik g. Killer je poročal o peticiji glede odprave III. plačilnega razreda. Dovolilo se je, tiskati 100 komadov peticij, ki se bodo oddale deželnozborskim poslancem. — Pritoževala sta se blagajnik »Lehrerbunda« in upravnik »Bundovega« organa o slabih razmerah in neredu glede pošiljanja članarine, oziroma naročnine. Da bo vladal v tem oziru odslej boljši red, zato se je sklenilo, da bo pošiljati od novega leta naprej članarino in naročnino eni in isti osebi. — Nadalje je nasvetoval g. Killer glede združitve vsega štajerskega učiteljstva sledeče: Slovnsko štajersko učiteljstvo se združi v slovensko »Zvezo«, nemško učiteljstvo v nemški »Bund«. Slovenska »Zveza« in in nemški »Bund« se zopet združita v štajerski »Lehrerbund«, in sicer tako, da bo predsednik nemškega »Bunda« obenem predsednik štajerskega »Lehrerbunda«, a predsednik slovenske »Zveze« bo podpredsednik »Lehrerbunda«. Poslovni jezik pri skupnih posvetovanjih bodi nemški. Nemški »Bund« bo pristopil k nemškoavstrijskemu »Lehrerbundu«, slovenski »Zvezi« pa se da na prosto voljo, da pristopi, kjer hoče. — G. Monschein je opozarjal, da bodimo oprezni, ker hočejo »Bauernbündlerji« sedemletno šolsko obiskovanje. — G. Otter je opomnil, da se razpisujejo učiteljska mesta samo v »Pädagogische Zeitschrift«, a on si mora razpise za »Steir. Schul- u. Lehrer-Zeitung« šele izposlovati.

Temu temeljitemu poročilu g. Požegarja je sledil razgovor o obravnavah nemškoavstrijskega »Lehrerbunda« v Mariboru, specialno o govoru poslanca Schreiterja: »Die Aufgabe eines Lehrers an der deutschen Sprachgrenze«. Pri tem pretresovanju smo jasno razvideli, kako je nemškoavstrijski poslanec nasprotoval sam sebi. Trditvi, ki jo je pribil v tem trenutku s svojim velikodušnim žrebjem, je s sledečimi besedami takoj zopet sam izpodbil tla. Vse njegove teze so obvisle na tak način v zraku, kjer so še zdaj izpostavljene vsem vremenskim nezgodam. — Heil! — Ta-le gospod državni poslanec pač menda še ne ve, da imamo vsi učitelji povsod isto nalogo. Pri tako zanimivih razgovorih je po bliskovo potekel čas, prav kakor pravi Vergil: »Fugit irreparabile tempus«. Po zaužiti duševni hrani nam je šla izvrstno v slast tudi telesna. Razšli smo se — do prihodnjega snidenja prvi četrtek po novem letu. Takrat pričakuje obilnejše, da ne rečem polnoštevilne udeležbe Vaš

poročevalac.

Književnost in umetnost.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. XII. zvezek. V lastni zalogi. Cena 30 h. — Kakor smo priporočali že vse druge zvezke tega književnega podjetja, tako priporočamo tudi ta zvezek, ki je bogat poučnega, zabavnega in leposlovnega gradiva. Naša mladinska književnost je jako beraška, zato se prav od srca razveselimo, ako nam pride v roke lepa knjižica, ki je namenjena slovenski mladini. — Prosimo, da uvažujejo naši čitatelji tudi ta-le izdajateljjev oglas: Moj v zadnjem zvezku na ovitku priobčeni poziv na naročbo drugega natiska »Zabavne knjižnice« ni imel povoljnega uspeha, zakaj število oglašencev za novo izdajo mojega zbornika ni doseglo 200. Ker pa sem povzel iz raznih vprašanj, ki so mi došla od mnogih strani zastran »Zabavne knjižnice«, da mnogo p. n. naročnikov dotičnega poziva v 11. zvezku »Zabavne knjižnice« niti čitalo ni, zato javljam vsem onim p. n. naročnikom, zlasti pa knjižničarjem ljudskošolskih in ljudskih knjižnic, ki me vprašujejo, kateri zvezki »Zabavne

knjižnice« so še na razpolago — na tem mestu še enkrat, da so mi razen zvezkov 9, 10 in 11 že vsi snopiči pošli. Podpisane pa je pripravljen prirediti — ako se oglasi vsaj 200 naročnikov — novo, popravljeno izdajo prvih devet zvezkov svojega mladinskega zbornika in sicer tako, da bo združenih 9 zvezkov v tri snopiče (I. = 1., 2. in 3. zvezek; II. = 4., 5. in 6. zvezek; III. = 7., 8. in 9. zvezek), ki bi potem v vezani zunanji opravi zagledali beli dan. Cena posameznim vezanim trojnatim zvezkom bi bila približno 1-10 K.

V. pl. Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, priredil prof. Fr. Orožen. Izdaje I. za Štajersko in Koroško v 7 zemljevidih. Cena 60 h. Posamezni zemljevidi 16 h.

V. pl. Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, priredil prof. Fr. Orožen. Izdaje II. za Štajersko in Koroško s 14 zemljevidi in listom, razlagajočim 1. zemljevid. Cena 1 K 40 h. Posamezni zemljevidi 16 h. — Naš marljivi zgodovinar in geograf g. prof. Fr. Orožen si je pridobil s slovenskim izdajanjem imenovanih zemljepisnih atlantov veliko zaslugo, to že zaradi tega, ker je s tem izpolnjena dolgo gojena želja slovenskega učiteljstva. Zato se nadejamo, da bosta oba atlanta našla kmalu splošno uporabo. Tisk zemljevidov, izvedenih lepo in natančno, je jasen in razločen, posebne važnosti se nam zdi števil. 1. v 2. izdanju, kjer so strokovnjaško in pregledno pojasnjeni važnejši temeljni pojmi v razumevanje zemljevidov. Oba atlanta je natisnil in založil Ed. Hölzel na Dunaju (IV/2, Luisengasse Nr. 5). — Obema — Hölzlu in prof. Orožnu — gre najlepša pohvala. — Atlanta je odobrilo v splošno rabo naučno ministrstvo z odlokom z dne 17. oktobra 1904, števil. 34471.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gdč. Marica Garbeis, učiteljica v Trzišču na Dolenjskem, nabrala v veseli družbi 40 K. Nepričakovano dar 10 K dne 4. vinotoka.

Učiteljski dobrotniki. G. Ivan Resman, načelnik železnične postaje v p., slovenski pisatelj i. dr. v Ljubljani, 40 K; g. Fran Kollmann, predsednik »Mestne hranilnice« trgovec in posestnik v Ljubljani, 20 K; g. Josip Turk, trgovec, posestnik in občinski svetovalec v Ljubljani, 20 K; Vesela družba na Martinov večer zložila v restavraciji pri »Lloydu« 60 K; k tej svoti je prispeval g. Ivan Škrjanec, hišni posestnik in občinski svetovalec v Ljubljani, 20 K in g. Ivan Vernik, trgovski potnik pa 10 K. Gosp. Fran Mali, tovarnar, hišni posestnik in občinski svetovalec v Ljubljani, 30 K; g. Dragotin Česnik, nadučitelj, posestnik in župan v Knežaku na Pivki, 20 K; g. dr. Fran Kogoj, zdravnik na Jesenicah 2 K; g. Josip Klanjšček, župan v Št. Ferjanu pri Gorici 2 K. — Živeli učiteljski dobrotniki! Bog plati!

Čekovni promet učiteljskega konvikta. (Letnina za leto 1904).

Vse, kar misli, zdravo sodi —
podpiratelj zgradbi bodi;
saj 2 kroni za »konvikt«
te ne spravi v »konflikt«
Rajši pusti mi »Rostbeaf«
ti svetuje Agul Ref.

Po 2 K letnine za tekoče leto so plačali: g. A. Valentič, nadučitelj v. p. na Opčini; Štefan Ferluga, nadučitelj na Opčini; gdč. Josipina Piščanc, učiteljica na Opčini; gdč. Logar Milka, učiteljica na Opčini; gdč. M. Furlan, učiteljica na Opčini; g. Josip Ažman, nadučitelj na Breznici; gdč. Lota Domjanovič, učiteljica na Breznici; g. Ivan Pokora, nadučitelj v Horjulu; g. Fortunat Lužar, nadučitelj v Izlakah; g. Henrik Klavora, šolski voditelj v Št. Ferjanu pri Gorici; g. Ivan Šemrl, nadučitelj v Leseah; g. Mijo Žagar, nadučitelj v Klancu (Istra); gdč. Kat. Podgornik, učiteljica v Klancu; g. Viljem Gebauer, nadučitelj v Šmihelu; g. Fran Jordan, nadučitelj v Ihanu; gdč. Roza Merva, učiteljica v Ihanu; g. Ivan Tomažič, nad-